

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Кваліфікаційна наукова
праця на правах рукопису

Фоцій Петро Миколайович

УДК 338.512:658.7:621

ДИСЕРТАЦІЯ

**ОЦІНКА ВПЛИВУ КОНКУРЕНТНОЇ СТРАТЕГІЇ НА
РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВОГО
ПІДПРИЄМСТВА**

Спеціальність 08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)
07– управління та адміністрування

Подається на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук
Дисертація містить результати власних досліджень. Використання ідей,
результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

_____ П. М. Фоцій
(підпис, ініціали та прізвище здобувача)

Науковий керівник: Краснокутська Наталія Станіславівна,
доктор економічних наук, професор

Здійснено за звітної
периоду
дисертації завідувач
Висхід секретар спеціалізованої
ради
Doc. 95002
Михайло Сиринчук Л.С.

Харків – 2020

АНОТАЦІЯ

Фоцій П. М. Оцінка впливу конкурентної стратегії на результативність діяльності промислового підприємства. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). – Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», Харків, 2020.

Дисертація присвячена розробці і науковому обґрунтуванню теоретичних і науково-методичних підходів щодо оцінки впливу конкурентної стратегії на результативність діяльності підприємств кондитерської промисловості.

На основі дослідження сучасних поглядів провідних науковців щодо сутності та існуючої систематизації видів конкурентних стратегій підприємства, виявлено різноманітність підходів та класифікаційні розмежування, згідно яких, одні типи конкурентних стратегій перетинаються, інші – доповнюють одна одну. Ґрунтуючись на принципах системного підходу, проведено систематизацію видів конкурентних стратегій, з урахуванням сучасних реалій господарювання промислових підприємств та викликів вітчизняної економіки, що дозволяє розширити теоретичний базис формування портфелю конкурентних стратегій відповідно до рівня прогнозованої результативності діяльності підприємств кондитерської промисловості.

Досліджено сучасні підходи провідних науковців до визначення та сутності поняття «результативність діяльності підприємства». Обґрунтовано характеристику результативності діяльності підприємств та визначено її взаємозв'язок з результатами реалізації конкурентних стратегій, що стало підґрунтям систематизації теоретико-методичних підходів при уточненні дефініції «результативність діяльності підприємства» в проекційному

представлені, як основи для формування класифікації конкурентних стратегій залежно від очікуваної результативності.

Здійснений аналіз конкурентної ситуації та результативності діяльності підприємств кондитерської промисловості показав наявність активної діяльності, направленої на підвищення результативності та прагнення до розробки нових дієвих конкурентних стратегій.

Досліджено фактори та здійснено оцінку їх впливу на забезпечення досягнення результативності діяльності підприємств кондитерської промисловості. Виявлено, що фактори впливають різною мірою на різні проєкції результативності.

У зв'язку з тим, що оприлюднені КС не завжди відповідають фактичній поведінці підприємства на ринку, а також для визначення стратегій інших підприємств, розроблено методичне забезпечення до експрес-оцінки проєкцій результативності діяльності підприємств. Визначено перелік та здійснено аналіз впливу факторів на загальну результативність діяльності промислового підприємства. Доведено, що кожен фактор впливає на різні проєкції результативності. Побудовано матрицю впливу факторів на загальну результативність діяльності підприємств кондитерської промисловості вибіркової сукупності.

Отримані результати досліджень стали підґрунтям розробки комплексного підходу до формування конкурентної стратегії, який базується на врахуванні рейтингу їх впливу. Визначено прогностичні рівні показників результативності підприємств ПрАТ «Кондитерська фабрика «Харків'янка» та ТОВ «ВКГ «Лісова казка» в результаті реалізації рекомендованих КС.

Розроблені в роботі положення доведені до рівня методичних підходів, а їх практична реалізація у контексті оцінки впливу конкурентної стратегії на результативність діяльності підприємств кондитерської промисловості Харківського регіону довела їх практичну значущість і доцільність подальшого використання сформованого інструментарію.

Ключові слова: конкуренція, конкурентна стратегія, результативність, результативність діяльність підприємства, досягнення результативності діяльності підприємств, формування конкурентної стратегії, кондитерська промисловість.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ З ТЕМИ ДИСЕРТАЦІЇ

Публікації у наукових фахових виданнях України:

1. Фоцій П. М. Методологія оцінки конкурентоспроможності підприємств / П. М. Фоцій // Вісник НТУ «ХП». – Харків : НТУ «ХП», 2014. – № 45 (1088) – С. 85–90.

Публікації у наукових фахових виданнях України, внесених до міжнародних наукометричних баз:

2. Фоцій П. М. Класифікація конкурентних стратегій підприємства залежно від впливу на результативність / П. М. Фоцій, Н.С. Краснокутська // Східна Європа: економіка, бізнес та управління. – Дніпро : ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури», 2018. – Вип. 6(17). – С. 217–223.

Здобувачем запропоновано класифікацію конкурентних стратегій підприємства залежно від впливу на результативність

3. Фоцій П. М. Визначення конкурентних стратегій підприємств кондитерської промисловості в залежності від їх впливу на результативність / П. М. Фоцій, Н. С. Краснокутська // Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління». – Київ : ВД «Гельветика», 2020. – Т. 31 (70). – № 4. – С. 30–36.

Здобувачем запропоновано методичний підхід до бальної експрес-оцінки проєкцій результативності діяльності підприємств та ідентифікації реальної конкурентної стратегії

4. Фоцій П. М. Рейтинг впливу конкурентних стратегії на загальну результативність діяльності підприємств кондитерської промисловості / П. М. Фоцій, Н. С. Краснокутська // Причорноморські економічні студії. – Одеса : Причорномор. н.-д. ін-т екон. та інновацій, 2020. – № 54. – С. 143–150.

Здобувачем запропоновано методичний підхід до проведення таксономічного аналізу впливу факторів на результативність діяльності підприємств кондитерської промисловості вибіркової сукупності

Публікації у інших наукових виданнях

5. Фоцій П. Н. Проблемы и перспективы развития кондитерской промышленности Украины / П. Н. Фоций // Модернизация економіки: проблеми, шляхи розвитку та перспективи: збірник наукових праць з актуальних питань економічних наук. – Дніпро : ВД «Гельветика», 2017. – С. 126–132.

Публікації у матеріалах конференцій

6. Фоцій П. М. Реструктуризація підприємств як засіб підвищення його конкурентоспроможності / П. М. Фоцій // Матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми соціально-економічного розвитку підприємств». – Харків : НТУ «ХП», 2014. – С. 77–78.

7. Фоцій П. М. Конкурентна стратегія та її значення в діяльності підприємства / П. М. Фоцій // Матеріали XXIV Міжнародної науково-практичної конференції «Інформаційні технології: наука, техніка, технологія, освіта, здоров'я». – Харків : НТУ «ХП», 2016. – Ч. III. – С. 283.

8. Фоцій П. М. Сучасні проблеми та перспективи розвитку кондитерської галузі України / П. М. Фоцій // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих учених і студентів. – Харків : ХДУХТ, 2016. – Ч. 2. – С. 255.

9. Фоцій П. М. Особливості впливу конкурентної стратегії на результативність діяльності підприємства / П. М. Фоцій // Матеріали V

Міжнародної науково-практичної конференції «Формування ефективних механізмів державного управління та менеджменту в умовах сучасної економіки: теорія і практика. – Запоріжжя : Класичний приватний університет, 2017. – С. 540–543.

10. Фоцій П. Н. Состояние кондитерской отрасли в нынешних условиях / П. Н. Фоций // Перспективи інноваційного розвитку економіки: сучасні підходи та напрями». – Ужгород : ВД «Гельветика», 2017. – Ч. 1. – С. 63 – 65.

11. Фоцій П. М. Огляд ринку кондитерських виробів за 2017 рік / П. М. Фоцій // Матеріали I Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції присвяченої 95-річчю Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова «Інновації в управлінні. соціально-економічним розвитком». – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. – С.431-432.

12. Фоцій П. М. Тенденції кондитерської промисловості України / П. М. Фоцій, О. О. Мирченко // Матеріали XXVI Міжнародної науково-практичної конференції «Інформаційні технології: наука, техніка, технологія, освіта, здоров'я». – Харків : НТУ «ХПІ», 2018. – Ч. III. – С. 283.

Здобувачем запропоновано висновки щодо ситуації в кондитерській промисловості України

SUMMARY

Foshchii P. M. Assessing the impact of competitive strategy on the impact of industrial enterprises. – Manuscript.

Thesis for a Candidate Degree in Economic Sciences in specialty 08.00.04 – Economics and Enterprise Management (according to the types of economic activity). – National technical university «Kharkiv polytechnic institute», Kharkov, 2020.

One of the ways to solve the problem of increasing and stabilizing the level of competitiveness of industrial enterprises and expanding market share impact is the scientific justification of theoretical and methodological support for the development and evaluation of competitive strategy of industrial enterprises, its formation and quality implementation.

The work is dedicated to the development and scientific substantiation of theoretical and scientific-methodical approaches to assessing the impact of competitive strategy on the performance of industrial enterprises.

The conceptual apparatus content of the enterprise's competitive strategy (CS) is investigated and the systematization of its types is carried out; the essence of the concept "the efficiency of the enterprise's activity" is specified. Defining the conceptual apparatus content of the enterprise's competitive strategy began with a preliminary definition of the categories such "strategy" and "competition", which are basic and fundamental for the disclosure of the research topic. Taking into account the generalization of existing approaches, it is proved that competitive strategy is one of the company's strategies, which is aimed at both competitors and consumers, and determines the type of behavior, compliance with which will help achieve strategic goals in a competitive market.

The study of existing theoretical approaches to the essence of "performance" concept made it possible to clarify its complexity and versatility, and to identify three main areas of focus: to achieve the goal of functioning and its result; on the efficiency of activity; for further development. On the basis of approaches'

systematization "the efficiency of the enterprise's activity" is offered to consider in projection representation.

The study of the relationship between the content of the CS and the projections of effectiveness has led to the conclusion that the essence of some CSs is quite difficult to formalize, with some types of strategies generally aimed at obtaining comprehensive results. A more detailed description of the defined patterns of CS's influence on the efficiency of the enterprise's activity in accordance with the projections of effectiveness.

The analysis of the competitive situation in the confectionery industry of Ukraine is carried out: the basic tendencies are investigated, their influence on efficiency of the domestic enterprises' activity is defined, threats and possibilities of external environment's influence for development of efficiency indicators are allocated. The published competitive strategies of the confectionery industry's enterprises in Ukraine are investigated.

Due to the fact that the published CSs do not always correspond to the actual behavior of the enterprise in the market, as well as to determine the strategies of other enterprises, it was developed methodological support for projections' rapid assessment of the efficiency of the enterprise's activity.

The list is defined and the analysis of factors' influence on the general efficiency of the industrial enterprise's activity is carried out. It is proved that each factor affects different performance projections. A matrix of the factors' influence on the overall efficiency of the confectionery industry's enterprises of the sample is constructed.

The obtained research results became the basis for the development of a comprehensive approach to the formation of competitive strategy, which is based on the rating of their impact.

The forecast levels of the enterprises' effectiveness indicators of PJSC "Kharkivnyanka Confectionery Factory" and LLC "VKG "Lisova Kazka" as a result of the recommended CS's implementation have been determined.

The provisions developed in the paper are brought to the level of methodical approaches, and their practical implementation in the context of assessing the impact of competitive strategy on the efficiency of confectionery industry enterprises' activity in the Kharkiv region proved their practical significance and feasibility of further use of the tools.

Key words: competition, competitive strategy, efficiency, productivity of sub plots, achievement of activity of enterprises, formation of competitive strategy, confectionery industry.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ КОНКУРЕНТНОЇ СТРАТЕГІЇ НА РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	10
1.1. Теоретичні підходи до визначення сутності конкурентної стратегії підприємства.....	10
1.2. Основні принципи та етапи формування конкурентної стратегії підприємства.....	35
1.3. Особливості результативності діяльності промислового підприємства та її взаємозв'язок з результатами реалізації конкурентної стратегії	47
Висновки до розділу 1:	60
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ВПЛИВУ КОНКУРЕНТНОЇ СТРАТЕГІЇ НА РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ КОНДИТЕРСЬКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ.....	63
2.1. Аналіз конкурентної ситуації на ринку підприємств кондитерської промисловості.....	63
2.2. Оцінка результативності діяльності підприємств кондитерської промисловості.....	82
2.3. Аналіз конкурентних стратегій підприємств кондитерської промисловості.....	99
Висновки до розділу 2	109
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНОЇ СТРАТЕГІЇ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА	111
3.1. Факторний аналіз досягнення результативності діяльності підприємств кондитерської промисловості.....	111

3.2. Обґрунтування конкурентної стратегії підприємства кондитерської промисловості на основі очікуваної результативності діяльності	126
3.3. Розробка конкурентної стратегії для обраних підприємств кондитерської промисловості на основі очікуваної результативності діяльності	142
Висновки до розділу 3	151
ВИСНОВКИ.....	1545
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	157
ДОДАТКИ.....	174